

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1106
Land:	Syrien
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat Syria: Sikkerhetssituasjonen
Udgivet:	30. august 2019
Optaget på baggrundsmaterialet:	17. december 2019

Syria: Sikkerhetssituasjonen



LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

Syria has been through eight years of civil war. This has caused massive material damage, more than half of the population have been displaced, the country faces major and complex humanitarian challenges, and a high number of Syrians are either dead or wounded. The war is still ongoing, but the number of violent incidents has decreased significantly over the last couple of years. In large parts of the government-controlled areas, relatively few violent incidents are recorded today compared to previously. Other parts of Syria still face violence and conflict. In Idlib and northern Hama, ongoing clashes continued throughout the summer of 2019.

SAMMENDRAG

Syria har vært gjennom en åtte år lang borgerkrig. Dette har ført til store materielle ødeleggelser, over halvparten av befolkningen har blitt drevet på flukt, landet står overfor omfattende og komplekse humanitære utfordringer og et høyt antall syrere er drept eller såret. Krigen pågår fremdeles, men antallet voldshendelser har gått kraftig ned i de siste årene. I dag opplever store deler av de regjeringskontrollerte delene av landet relativt få voldshendelser sammenlignet med tidligere. Andre deler av landet er derimot fremdeles preget av vold og konflikt. I Idlib og nordlige Hama pågikk krigshandlinger for fullt sommeren 2019.

INNHold

1. Innledning	6
1.1 Kildesituasjonen	6
2. Bakgrunn	7
2.1 Syria før borgerkrigen	7
2.2 Borgerkrigens bakgrunn og utvikling	7
3. Territoriell kontroll	9
3.1 Regimekontrollerte områder	10
3.1.1 <i>Aktørene som ivaretar sikkerhet og kontroll på vegne av regimet</i>	10
3.1.2 <i>Gjenerobrede områder og forsoningsavtaler</i>	11
3.1.3 <i>Konflikter mellom regimeløse militser</i>	11
3.2 Nordøst – Syrias demokratiske styrker (SDF)	12
3.3 Tyrkisk-okkuperte områder	13
3.4 Idlib	14
3.5 Tanf	15
3.6 IS/Daesh	16
4. Voldens intensitet og spredning	16
4.1 Antallet voldshendelser i landet som helhet	17
4.2 Antallet konfliktrelaterte dødsfall	18
4.3 Hvilke områder var mest voldsutsatte i 2018 og 2019?	20
5. Hvordan rammes sivile?	22
5.1 Beleiringer, luftbombing og artilleribeskytning	22
5.2 Terrorangrep og bombeattentater	23
5.3 Arrestasjoner, frihetsberøvelser og bortføringer	24
5.4 Miner og udetonerte eksplosiver	25
5.5 Humanitære forhold	25
5.6 Flyktninger og internt fordrevne	26
6. Oppsummerende om sikkerhetssituasjonen	26
6.1 Pågående krigshandlinger i Idlib	26
6.2 Interne voldelige konflikter i den tyrkisk-okkupert sonen	26
6.3 Angrep i SDF-kontrollerte områder i nordøst	27
6.4 Nedgang i voldshendelser i de regjeringskontrollerte områdene	27
7. Referanser	29

1. INNLEDNING

Syria har gjennomlevd en åtte år lang borgerkrig som har påført befolkningen store lidelser. Krigen pågår fremdeles, men er nå inne i en ny fase hvor det sittende regimet og deres allierte har gjenvunnet kontrollen over store deler av landet. Disse regimekontrollerte områdene er til dels preget av uroligheter og voldshandlinger, men situasjonen er likevel relativt stabil sammenlignet med hva den var noen få år tilbake. I andre deler av landet, og særlig ved frontlinjene mot det opprørskontrollerte området i Idlib, pågår fremdeles intense krigshandlinger.

Dette temanotatet analyserer sikkerhetssituasjonen i Syria med særlig fokus på situasjonen for sivilbefolkningen. Notatet gir først en kort innføring i borgerkrigens forløp, de stridende partene og hvem som har kontroll i ulike deler av landet. Deretter beskrives sikkerhetssituasjonen ulike steder i landet. Dette belyses blant annet med anslag over antallet drepte og antallet konfliktrelaterte voldshendelser. I tillegg gis en beskrivelse av hvordan krigen har blitt utkjempet, hva slags våpen og krigstaktikk de stridende partene har benyttet og hvordan dette har virket inn på sivilbefolkningen. Notatet tar ikke opp hvordan myndighetene eller andre stridende parter behandler bestemte etniske, politiske eller sosiale grupper.¹

Med begrepet *sikkerhet* menes frihet fra vold. Vold er her forstått som forsettlig bruk av, eller trussel om, fysisk makt mot andre. Begrepet *sivil* står i motsetning til militær, og referer til personer som verken er medlem av væpnede grupper eller deltar i stridigheter.

1.1 KILDESITUASJONEN

Notatet bygger på informasjon fra FN-rapporter, rapporter fra menneskerettighetsorganisasjoner, akademiske publikasjoner og nyhetsartikler, som på ulike måter beskriver sikkerhetssituasjonen i Syria. I tillegg benyttes statistikk over antall voldshendelser og antall konfliktrelaterte drap som en *indikasjon* på sikkerhetssituasjonen ulike steder i landet på forskjellige tidspunkt.

Det finnes ikke noe fullstendig oversikt over voldshendelser eller antallet konfliktrelaterte drap, men flere lokale organisasjoner og enkelte internasjonale akademiske institusjoner forsøker å registrere og telle slike hendelser. Tallmaterialet som de ulike organisasjonene presenterer varierer en god del. Dette har blant annet sammenheng med at de benytter litt forskjellig metodikk og fordi organisasjonene har varierende grad av tilstedeværelse og tilgang til informasjon i ulike deler av Syria.

Landinfos gjennomgang av funnene fra forskjellige organisasjoner viser likevel at tallene er relativt samstemte i den forstand at de viser de samme geografiske forskjellene og de samme tendensene over tid. Til tross for svakhetene ved dataene, gir de dermed en god indikasjon på hvordan sikkerhetssituasjonen er i ulike deler av landet og hvordan den har endret seg over tid. Det redegjøres nærmere for de ulike organisasjonens metoder for datainnsamling i kapittel 4.

¹ Landinfo vil om kort tid å publisere et temanotat med arbeidstittelen *Syria: Myndighetsutøvelse i gjenerobrede områder*. Notatet beskriver situasjonen for befolkningen i tidligere opprørskontrollerte områder som nå er tilbake under regimets kontroll.

2. BAKGRUNN

2.1 SYRIA FØR BORGERKRIGEN

Syria er en republikk hvor reell makt er samlet hos president Bashar al-Assad. Han tok over som president i år 2000 etter sin far Hafez al-Assad, som i sin tur tok makten i 1970. Presidenten er leder for det statsbærende Baath-partiet og øverste leder for de væpnede styrkene. Presidenten velges for syv år av gangen uten reelle motkandidater i nøye orkestrerte valg. Under presidenten eksisterer det et sett av formelle statsinstitusjoner, som parlament og regjering, men disse institusjonene mangler i praksis selvstendig makt, og overskygges av et uformelt nettverk tett knyttet til presidenten bestående av sjefer for de ulike sikkerhetstjenestene og en liten gruppe politikere og velstående forretningsmenn (Lund 2018, s. 40).

Sentrale deler av landet består av tynt befolkede ørkenområder. De største befolkningskonsentrasjonene finnes i en nord-sør akse vest i landet med storbyer som Damaskus og Aleppo. I tillegg er det relativt tett befolket langs Eufrat og i det nordøstre hjørnet av landet, hvor noen av landets rikeste jordbruksområder ligger. Nærmere 90 prosent av befolkningen er arabere og omtrent 10 prosent er kurdere. Majoriteten er sunnimuslimer (ca. 70-80 prosent). De resterende er kristne, tilhørende ulike kirkesamfunn, samt alawitter, drusere og sjiamuslimer (ismailere og tolvskolen) (Azady 2010; Azady 2012; Lund 2018, s. 15).

Presidentens familie og store deler av den uformelle maktstrukturen rundt presidenten består av alawitter. Formelt har myndighetene fremmet en sekulær politikk og diskusjoner knyttet til sekteriske problemer har vært bannlyst. Etter utbruddet av borgerkrigen har likevel sekteriske skillelinjer kommet til overflaten (Lund 2018, s. 41).

Før opprøret og den påfølgende borgerkrigen i 2011 hadde syriske myndigheter kontroll over hele Syrias territorium med unntak av Golanhøydene, som ble okkupert av Israel i 1967. Det var generelt lite voldskriminalitet som ran, kidnappinger eller drap, mye takket være et strengt repressivt regime med en allestedsnærværende sikkerhetstjeneste. Et islamistopprør med senter i Hama ble brutalt slått ned i 1982. Etter dette var opposisjonelle grupper marginalisert, og det foregikk ingen væpnede opprør i landet mellom 1982 og 2011 (se for eksempel Lund 2014; Seale 1989; Wieland 2012).

2.2 BORGERKRIGENS BAKGRUNN OG UTVIKLING

Inspirert av den arabiske våren, oppstod det i mars 2011 protester mot regimet. Myndighetene forsøkte å stoppe protestene, dels ved å gjennomføre reformer som var ment å imøtekomme protestantenes krav, og dels ved bruk av voldelige midler. Myndighetenes forsøk på å stoppe protestene lyktes ikke, og protestbevegelsene fikk raskt fotfeste mange steder på landsbygda og i visse forsteder i byene. Dette gjaldt særlig i forsteder dominert av sunnimuslimer fra lavere sosiale lag. I de samme områdene oppsto etter hvert et fragmentert sett av væpnede opprørsgrupper som konfronterte hæren og sikkerhetsstyrkene (Lund 2018, s. 17).

Opprørsgruppene besto nesten utelukkende av sunnimuslimer. På denne måten fikk konflikten også en sekterisk dimensjon. Utenlandske stater blandet seg tidlig inn i konflikten, og inngikk allianser som langt på vei sammenfalt med sekteriske skillelinjer inne i Syria. Sunni-ledede stater som Tyrkia, Qatar og Saudi Arabia

begynte å bevæpne de sunni-dominerte syriske opprørerne, samtidig som Iran og Iran-støttede Hizbollah i Libanon støttet det sittende regimet. I tråd med mønstre fra den kalde krigens dager, tok USA, Storbritannia og Frankrike parti med og bisto opprørerne, mens Russland og Kina støttet syriske myndigheter. Israel har ved flere anledninger bombet militære installasjoner inne i Syria, angivelig for å skade Hizbollahs militære kapasiteter (Lund 2018, s. 17-18, 22).

Borgerkrigen har siden den tid gått gjennom flere faser (Lund 2018, s. 17-23):

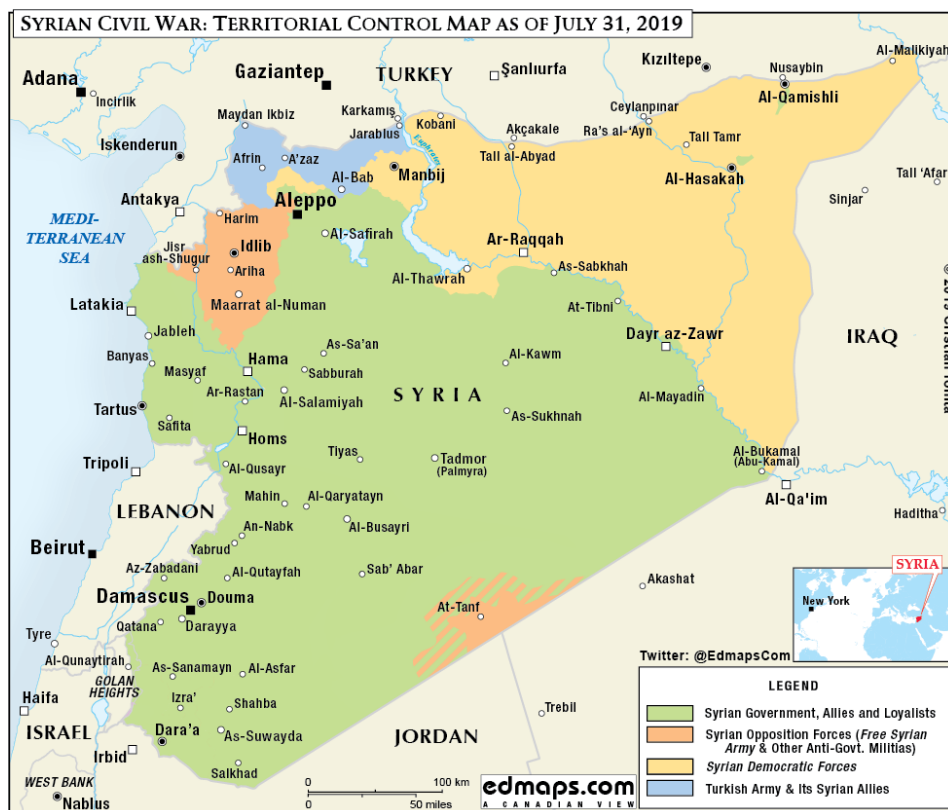
- I løpet av 2012 tok opprørsgrupper kontroll over store områder på landsbygda, flere forsteder til Damaskus, Raqqa by og den østlige halvparten av Aleppo. Myndighetene beholdt kontroll over de andre provinshovedstedene og forsyningslinjene mellom de fleste byene.
- I midten av 2012 trakk den syriske hæren seg ut av de kurdisk-dominerte områdene nord i landet og overlot kontrollen over disse områdene til det kurdiske PKK-affilierte partiet Det demokratiske unionspartiet/Partiya Yekitiya Demokrat (heretter PYD) og deres tilhørende militsgruppe Folkets forsvarsstyrker/Yekineyen Parastina Gel (heretter YPG). PYD var hverken alliert med opprørerne eller med syriske myndigheter og har arbeidet for kurdisk selvstyre i områdene de kontrollerer. Siden 2015 har YPG-militsen inngått i koalisjonen Syrias demokratiske styrker (heretter SDF som står for Syrian Democratic Forces) sammen med lokale arabiske og assyriske militser og mottatt militær støtte fra USA som et ledd i kampen mot den islamske staten (IS).
- I januar 2014 oppsto en ny konfliktlinje mellom IS på den ene siden og øvrige opprørsgrupper på den andre siden. IS fikk i løpet av 2014 enerådende kontroll over store områder øst i landet langs Eufrat-dalen og videre inn i Irak, mens de øvrige opprørsgruppene beholdt kontrollen over deler av provinsene Idlib og Aleppo i nordvest, deler av landsbygda i sørvest og i flere forsteder rundt Damaskus.
- Regimet tapte gradvis ytterligere terreng, og i mars 2015 tok en koalisjon av opprørsgrupper ledet an av den al-Qaida-allierte Nusra-fronten kontroll over Idlib by.
- Kort tid etter involverte Russland seg militært i krigen, etter invitasjon fra myndighetene i Damaskus. Russland innledet en storstilt bombekampanje fra luften til støtte for syriske regjeringsstyrker som dermed gradvis klarte å ta tilbake områder fra opprørsgruppene, herunder de østlige bydelene i Aleppo i desember 2016.
- Etter hvert ble også IS gradvis beseiret av henholdsvis regjeringsstyrker støttet av Russland og av SDF-koalisjonen støttet av amerikanske spesialstyrker. Enkelte tidligere IS-områder nord i Aleppo-provinsen ble okkupert av tyrkiske tropper og syriske opprørsmilitser alliert med Tyrkia.
- I april 2018 gjenvant regimet kontrollen over Øst-Ghuta utenfor Damaskus etter en storstilt militæroffensiv. Den opprørskontrollerte sonen i Homs falt i kort tid etterpå gjennom en fremforhandlet overgivelse. Opprørskontrollerte områder i Daraa og Qunaitra i sør overga seg deretter gjennom en serie lokale overenskomster i juni og juli.

- Våren 2018 ble den kurdiske PYD-kontrollerte enklaven Afrin okkupert av Tyrkia og allierte syriske opprørsmilitser.
- I april 2019 innledet regimet, med militær støtte fra Russland, en ny offensiv mot Idlib. Offensiven pågikk gjennom sommeren 2019, men førte ikke til vesentlige endringer i territoriell kontroll før i august, da regimet blant annet erobret byen Khan Shaykhun (Al Nofal 2019).

3. TERRITORIELL KONTROLL

I 2019 har myndighetene langt på vei befestet sin kontroll over store deler av landet og ser ut til å sitte relativt trygt ved makten. Opprørerne er beseiret de fleste steder, men kontrollerer fremdeles provinsen Idlib og tilgrensende områder i provinsene Aleppo og Homs. Et område i nordvest langs grensen til Tyrkia kontrolleres militært av syriske opprørsgrupper alliert med Tyrkia. Den kurdisk-dominerte SDF-koalisjonen kontrollerer nordøstre deler av landet, mens amerikanske styrker og en alliert lokal opprørsmilitser kontrollerer et område rundt Tanf, som ligger vest i ørkenen på grensen mellom Irak, Jordan og Syria. Øvrige deler av landet kontrolleres i dag av syriske myndigheter og allierte militser.²

Territoriell kontroll i Syria per 31. juli 2019



Kilde: Edmaps.com 2019

² Se også kartet utarbeidet av Liveuamap, som inneholder en tidslinje: <https://syria.liveuamap.com/>.

I det følgende beskrives hovedaktørene med vekt på hvordan de utøver kontroll i de respektive områdene. I tillegg beskrives IS i korte trekk, selv om de ikke lenger har territoriell kontroll over befolkede områder i Syria.

3.1 REGIMEKONTROLLERTE OMRÅDER

Per august 2019 kontrollerer regimet størstedelen av landet, inkludert storbyene Damaskus, Aleppo, Homs og Hama og nesten alle provinshovedstedene. De har tatt tilbake kontrollen over alle deler av grensen mot Libanon, gjenopprettet en begrenset tilgang til Irak, fått kontroll over de sørlige provinsene og gjenåpnet en grenseovergang til Jordan for kommersiell trafikk i oktober 2018 (Lund 2018, s. 39).

Sentralmakten er under et ekstremt økonomisk press på grunn av internasjonale sanksjoner, en ødelagt industrisektor og tap av menneskelige ressurser. Man har likevel til en viss grad klart å opprettholde sentrale statlige funksjoner og tjenester. Offentlige skoler og sykehus er i drift, om enn med sterkt redusert kapasitet. Andre tjenestefunksjoner, som for eksempel sivilregistre, domstoler og lønnsutbetalinger til statsansatte, fungerer i myndighetskontrollerte områder, og til dels også i SDF-kontrollerte områder i nordøst (Lund 2018, s. 39).

3.1.1 Aktørene som ivaretar sikkerhet og kontroll på vegne av regimet

Sikkerhet og kontroll ivaretas av politiet, etterretningsorganisasjonene, hæren og de regimelojale militsene:

- *Politiet* har sammen med domstolene ansvaret for ordinær kriminalitetsbekjempelse.
- *Etterretningstjenestene* konsentrerer seg om opposisjon mot regimet. Det eksisterer totalt fire store etterretningsorganisasjoner med overlappende ansvarsområder som alle rapporterer direkte til presidenten. Hver organisasjon er inndelt i en rekke spesialavdelinger og avdelinger på provinsnivå som blant annet administrerer egne interneringssteder og avdelinger i fengslene (EIP 2019, s. 7-8; Lund 2018, s. 43-45; Migrationsverket 2016).
- *Hæren* består av karriereoffiserer og vernepliktige soldater. Med noen unntak må alle syriske menn gjennomføre 18 måneders militærtjeneste. I løpet av borgerkrigen har tjenestetiden blitt kraftig utvidet (Landinfo 2017a).
- Etter at borgerkrigen brøt ut i 2011 ble en rekke *regimelojale militser* opprettet. Militsene gjør vaktjeneste i regimelojale områder og deltar i krigføringen mot opposisjonsgrupper ved frontlinjene. Allierte stater har bidratt til oppbyggingen av militsene. Offiserer fra den iranske revolusjonsgarden har trent lokale militser, særlig militsene som inngår i National Defence Forces (NDF), og dessuten bidratt til å bemanne egne sjiamuslimske militser med personell fra utlandet, herunder fra Irak og Afghanistan. Den libanesiske sjiamilitsen Hizbollah har også deltatt i krigen i Syria på regimets side med eget personell, og dessuten bidratt med opplæring av militssoldater fra andre militser. Etter at Russland kom med i krigen i 2015 tok de initiativ til å reorganisere mange av militsene under den såkalte 5. brigade (Fifth Corps), som er en formell hæravdeling, men med sterke innslag av sivile og tidligere militsmedlemmer (Batravi & Grinstead 2019, s. 2-3; Khaddour 2016, s. 6; Khaddour 2018; Landinfo 2017; Lund 2018, s. 47-49; Al-Masri 2017).

3.1.2 Gjenerobrede områder og forsoningsavtaler

Myndighetenes gjenerobring av opposisjonskontrollerte områder skjedde i stor grad ved at det ble inngått lokale avtaler mellom de stridende partene. Gjennom disse avtalene fikk opprørerne, deres familier og andre som hadde jobbet for opposisjonen anledning til å evakuere til Idlib. Sivile fikk bli igjen eller ble tvangsflyttet til egne leire (collection centers) opprettet av myndighetene på regimekontrollert territorium. Enkelte medlemmer av opprørsmilitsene fikk også valget om å bli igjen. Disse måtte gjennom en klareringsprosess som på folkemunne omtales som *taswiat al-wad'a* (å legalisere sin status). Deretter måtte de godta innrulling i hæren eller en regimelojal milits (Adleh & Favier 2017, s. 1-6; Beals 2017; Al-Jabassini 2019, s. 11-13; Crisis Group 2019a, s. 10-11).³

Myndighetenes seire på slagmarken og kontroll over forstedene rundt Damaskus, Homs og sørlige provinser våren og sommeren 2018 førte i praksis til en betydelig reduksjon av krigs- og voldshandlinger i regjeringskontrollerte deler av landet høsten 2018 (UNHRC 2019, s. 3). Data fra organisasjoner som teller antallet konflikthendelser og drepte, bekrefter likeledes reduksjonen i vold fra og med høsten 2018 (se kapittel 4-6).

3.1.3 Konflikter mellom regimelojale militser

De regimelojale militsene blir av mange Syria-observatører ansett som et potensielt destabiliserende element som vil kunne undergrave sikkerheten og regimets kontroll. Militslederne har blitt mektige personer i det politiske landskapet, og kan ikke uten videre fjernes (Khaddour 2018). Mange av militsene har vært dypt involvert i kriminell virksomhet, herunder kidnappinger for løsepenger, plyndring og uformell skattlegging av handel ved å kreve «beskyttelsespenger» på kontrollposter.

Det har også vært tilfeller av væpnede sammenstøt mellom militser, som har kjempet for kontroll over denne lukrative virksomheten. Eksempelvis hindret militsene en normalisering i Aleppo etter at myndighetene gjenerobret opposisjonskontrollerte deler av byen i desember 2016. I tiden som fulgte sto de lokale regimelojale militsene bak kidnappinger og gatekamper seg imellom. Presidenten sendte til slutt sjefen for en av etterretningstjenestene til Aleppo for å rydde opp, noe som skal ha redusert problemet, men ikke fjernet det fullstendig (Lund 2018, s. 48-49).

Fremdeles beskyldes militser i byen for å drive uformell «skattlegging» av industri og handel (The Syrian Observer 2019). Tilsvarende har ørkenområder lengre øst som regimet tok tilbake fra IS i 2017, vært preget av at militsene står bak pengeutpressinger på kontrollposter og involverer seg i kamper med andre militser (Lund 2018, s. 48-49). Enkelte steder i provinsene Homs, Hama og Aleppo har kamper mellom militsene tidvis eskalert til skyting med maskingevær og bruk av RPGeR (Rocket Propelled Grenade), som har forårsaket dødsfall blant sivile (Danish Immigration Service & Danish Refugee Council 2019, s. 10).

Det virker dessuten destabiliserende at regimets nærmeste allierte, Russland og Iran, ikke har sammenfallende agendaer og interesser i Syria. Iran har stor innflytelse over enkelte militser, særlig militsene som inngår i National Defence Forces (NDF), og

³ Ytterligere informasjon om forsoningsprosessene og myndighetenes behandling av befolkningen i gjenerobrede områder finnes i Landinfos temanotat *Syria: Myndighetsutøvelse i gjenerobrede områder* som planlegges publisert om kort tid.

arbeider for at disse militsene skal forbli relativt uavhengige av regimet og knyttet til Iran. Russland på sin side ønsker i første rekke stabilisering og at regimet skal oppnå voldsmonopol, og har jobbet for å inkorporere militser i formelle hæravdelinger. Denne rivaliseringen har ved flere tilfeller utløst væpnede konfrontasjoner mellom hæravdelinger og militser som er lojale mot henholdsvis Iran og Russland (Al-Jabassini 2019, s. 7).

Myndighetenes foretrukne strategi har vært å forsøke å innlemme militsene i formelle hæravdelinger, og samtidig holde systemet i sjakk ved å sette ulike militsleder opp mot hverandre (Khaddour 2018). Myndighetene har jobbet aktivt for å holde militsene under kontroll og sørget for at de er avhengige av hærens sentralkommando og forsyningslinjer. Selv om militsene til dels er tungt bevæpnet og har levert avgjørende bidrag på slagmarken, er de helt avhengige av hæren, andre statlige institusjoner og personer i presidentens nærmeste krets for å få tilgang til lønninger, våpen, ammunisjon, sikkerhetsklareringer, helsetjenester for militsmedlemmene og pensjoner for veteraner. De vil dermed ikke kunne bryte løs fra statens kontroll uten å erodere sin egen maktposisjon (Lund 2018, s. 50).

3.2 NORDØST – SYRIAS DEMOKRATISKE STYRKER (SDF)

Siden 2012 har det kurdiske partiet Det demokratiske union-partiet (PYD) og deres tilhørende militsgruppe Folkets forsvarsstyrker (YPG) hatt kontroll over flere områder nord i Syria langs grensen til Tyrkia. PYD og YPG er nært knyttet til den tyrkisk-kurdiske PKK-geriljaen, og jobber for en sosialistisk, sekulær og feministisk agenda i tråd med ideene til PKK-leder Abdullah Öcalan som sitter fengslet i Tyrkia. PYDs styresett har vært autoritært, og andre kurdiske politiske partier har blitt marginalisert. PYD ønsker ikke løsrivelse fra Syria, men jobber for indre selvstyre og føderalisme (Crisis Group 2019c, s. 5-6; Lund 2018, s. 59-60).

Siden 2015 har YPG-militsen inngått i alliansen Syrias demokratiske styrker (SDF) sammen med lokale arabiske og assyriske militser. SDF domineres av PYD og YPG. SDF er hverken alliert med syrisk opposisjon eller med regimet, men er likevel i stor grad avhengig av regimet, som finansierer enkelte statlige institusjoner i området og betaler lønninger til statsansatte. Regimet har dessuten beholdt kontrollen over deler av Qamishli by i nordøst og flyplassen utenfor byen. Flyplassen har regelmessige flyavganger til Damaskus for ordinær passasjertrafikk (Crisis Group 2019c, s. 5-6; Lund 2018, s. 59-60).

PYD hadde opprinnelig kontroll over tre ulike enklaver med kurdisk majoritetsbefolkning; henholdsvis Afrin i nordvest, Kubane og Jazira (Hassaka-provinsen) i nordøst.⁴ Mellom 2014 og 2017 ble deler av disse områdene erobret av IS, men SDF klarte etter hvert å slå tilbake, hjulpet av den amerikansk-ledede koalisjonen Global Coalition Against Daesh. Koalisjonen har bidratt med luftstøtte. I tillegg er amerikanske soldater utplassert i området. I dag kontrollerer SDF nesten alt territorium nordøst for Eufrat-elven, inkludert provinsen Hasaka og deler av

⁴ YPG-militsen er også til stede i forstaden Shaykh Maqsur nord i Aleppo by. Forstaden har kurdisk majoritetsbefolkning. I tillegg kontrollerer de området rundt Tel Rifaat nordvest for byen. I begge områder er sikkerheten koordinert med den syriske hæren. Tel Rifaat var den eneste delen av YPGs selvstyreområde i Afrin som ikke ble okkupert av de tyrkisk-allierte militsene i 2018 (Crisis Group 2019c, s. 14; McDowall 2017).

provinsene Dayr az-Zur, Raqqa og Aleppo, samt områdene rundt Manbij og Tabqa sørvest for Eufrat.

Tidligere kontrollerte SDF også Afrin i nordvest, men nesten hele dette området ble okkupert av Tyrkia og allierte syriske militser i mars 2018 (se kapittel 3.4). USAs støtte til SDF har vært en vanskelig politisk balansegang, da NATO-allierte Tyrkia anser SDF som en forlenget arm av erkefienden PKK (Lund 2018, s. 59-60). Tyrkia ønsker å fjerne SDF fra sin sørlige grense og har flere ganger truet med at de vil intervenere i nordøst-Syria. Tyrkia har også ved flere anledninger sendt raketter over grensen og bombet mål inne i SDF-kontrollerte områder. USA motsetter seg en tyrkisk intervensjon, men er i dialog med tyrkerne om en «sikker sone» langs grensen. President Trump har for øvrig flere ganger annonsert at amerikanske styrker skal trekke seg ut av SDF-kontrollerte områder, men dette har så langt ikke skjedd (Crisis Group 2019c, s. 2, 4-11).

Deler av det SDF-kontrollerte området, særlig den sørlige delen langs Eufrat, har en overveiende arabisk stammebasert befolkning, og kurdiske PYD har tradisjonelt ikke hatt støtte i området. SDF forsøker å styre med støtte fra lokale stammeledere, men dette har ikke vært problemfritt. Mange i stammeområdene holder SDF ansvarlige for manglende tjenester og gjenoppbygging, samt det mange anser som vilkårlige arrestasjoner i forbindelse med kampene mot IS. Konflikten har bidratt til at enkelte stammeledere har søkt alternative allianser med regimet eller sågar med IS. IS på sin side har gjennomført en rekke angrep i området ved hjelp av undergrunnsceller, og to relativt store angrep i Manbij i januar 2019. De to sistnevnte var henholdsvis en bombeeksplosjon og et angrep med skytevåpen, som drepte flere titalls personer inkludert SDF-soldater og fire amerikanske tjenestemenn (se også kapittel 3.5) (Crisis Group 2019c, s. 16-20).

3.3 TYRKISK-OKKUPERTE OMRÅDER

Lokale syriske militsgrupper alliert med Tyrkia kontrollerer et område nord i Syria som grenser mot Tyrkia mellom byene al-Bab, Jarablus og Azaz. Tyrkia intervenerte i 2016 i en operasjon kalt «Eufrates Shield» og okkuperte tidligere IS-kontrollerte områder i samarbeid med opprørsmilitser som hadde kontrollert området rundt Azaz nord for Aleppo by i lengre tid. I mars 2018 angrep Tyrkia og de lokale militsene Afrin som ligger vest for Eufrates Shield-området. Afrin hadde inntil da vært kontrollert av PYD. Omtrent halvparten av befolkningen, fortrinnsvis kurdere, flyktet til SDF-kontrollerte eller myndighetskontrollerte områder. Flere titusen har i ettertid vendt tilbake, men mange av dem opplevde at deres boliger enten var plyndret eller tatt over av syriske opposisjonsmilitser og deres familier. SDF-ledelsen har uttalt at de ønsker å ta tilbake områder og igangsatte en væpnet revolt i Afrin etter den tyrkiske okkupasjonen (Lund 2018, s. 53; UNHRC 2019, s. 17).

Tyrkia ser ut til å planlegge for en permanent okkupasjon av området. Sammen med lokale syriske samarbeidspartnere, har de satt opp lokale råd som er knyttet til den syriske opposisjonens interimregjering i Gaziantep i Tyrkia. Lønninger til militssoldater, lokalt politi og offentlige tjenestemenn betales av Tyrkia. I Eufrates Shield-området undervises det tyrkisk i skolene og det utstedes nye ID-kort som er knyttet til tyrkiske sivilregistre. ID-kortene har tekst både på tyrkisk og arabisk (Landinfo 2019, s. 8, 11; Lund 2018, s. 54).

De lokale syriske militsene er i opposisjon til både regimet i Damaskus og til SDF, men Tyrkia tillater dem ikke å angripe mål utenfor den tyrkisk-okkuperte sonen. Militsene har for øvrig vist seg å være problematiske samarbeidspartnere for Tyrkia da de er udisiplinerte og stadig har havnet i sammenstøt med hverandre (Lund 2018, s. 54). Utenomrettslige arrestasjoner, kidnappinger for løsepenger og plyndring skal være utbredt. Fravær av et enhetlig juridisk system gjør det vanskelig for sivilbefolkningen å adressere konflikter som oppstår. Lokale væpnede militser kjemper seg imellom for kontroll og en serie bombeattentater har rammet området det siste året. I Afrins jordbruksområder er det en høy konsentrasjon av miner og udetonerte eksplosiver (UNHRC 2019, s. 4, 8).

3.4 IDLIB

Den siste opprørskontrollerte delen av Syria er Idlib-provinsen. Området blir i denne rapporten omtalt som Idlib for enkelhets skyld, men inkluderer i realiteten også tilgrensende områder i provinsene Aleppo, Hama og Latakia. Idlib grenser til Tyrkia og tyrkisk-okkupert Afrin i nord, og er ellers omsluttet av myndighetskontrollerte områder.

I dag bor det anslagsvis mellom to og en halv og tre million mennesker i området hvorav halvparten er internt fordrevne. Idlib har i årevis vært endestasjon for syrere som har flyktet fra regimet. Fra og med 2014 har andre opprørskontrollerte områder kapitulert én etter én. I den forbindelse har regimet busset opprørssoldater som nektet å forsones seg med regimet, eller som syriske sikkerhetstjenester anså som uakseptable for forsoning, til Idlib sammen med deres ektefeller og barn. FN beskriver Idlib som ekstremt sårbart, og to tredjedeler av befolkningen behøver humanitær assistanse (Crisis Group 2019b, s. 1; Lund 2018, s. 54-55).

Idlib kontrolleres av en rekke ulike militser, men den sterkeste aktøren er jihadistorganisasjonen Hay'at Tahrir al-Sham (HTS), tidligere kjent som Nusra-fronten. Nusra-fronten var en del av det internasjonale Al-Qaida nettverket. HTS har formelt distansert seg fra Al-Qaida, men klassifiseres likevel som en terroristorganisasjon av blant annet FN, USA, EU og Tyrkia. HTS kontrollerer strategisk viktige områder som Idlib by og grensestasjonen Bab al-Hawa mot Tyrkia, som er den viktigste forsyningslinjen inn til området (Lund 2018, s. 55-56).

De andre militsene i Idlib kan deles i to grupper. Den ene gruppen er militser alliert med Tyrkia. Den andre gruppen består av jihadistorganisasjoner, herunder Hurras ad-Din, som fremdeles sverger troskap til Al-Qaida, og Ansar at-Tawhid, som beskyldes for å forsøke å trekke til seg IS-medlemmer fra tidligere IS-områder (Lund 2018, s. 55-56).

HTS har nektet å samarbeide med den sivile syriske opposisjonen, altså den tyrkisk-støttede syriske interimregjeringen, og har i stedet etablert sin egen siviladministrasjon; «Syrian Salvation Government». Tyrkia har fortsatt å jobbe for en oppløsning av HTS og argumenterer for at dette er den eneste måten å forhindre et angrep fra regimet, men HTS har så langt motsatt seg dette. Samtidig har HTS etablert et pragmatisk forhold til Tyrkia i håp om at en begrenset tyrkisk innflytelse over Idlib vil bidra til å forhindre at regimet og deres allierte, Russland og Iran, går til angrep (Crisis Group 2019b, s. 3; Lund 2018, s. 57-58).

Etter en serie trilaterale møter mellom Russland, Tyrkia og Iran i Kasakhstans hovedstad Astana, ble Idlib erklært som såkalt «de-eskaleringssone» i mai 2017.

Mellom oktober 2017 og mai 2018 etablerte det tyrkiske militæret tolv observasjonsposter langs frontlinjen mellom Idlib og regjeringskontrollerte områder. Dette var et ledd i de-eskaleringsavtalen, og ble gjort i forståelse med HTS. I september 2018 ble det inngått en ny avtale mellom «Astana-landene» om en demilitarisert buffersone rundt Idlib, som skulle patruljeres av tyrkiske soldater på Idlib-siden og russiske soldater på regimesiden. Avtalen ble støttet av syriske myndigheter og Iran. Tyrkisk-allierte militser i Idlib støttet også avtalen, mens HTS inntok en ambivalent posisjon. De var ikke villige til å uttrykke støtte til avtalen offentlig, men motsatte seg heller ikke den tyrkiske militære deployeringen (Crisis Group 2019b, s. 3; Lund 2018, s. 57-58).

Astana-avtalen fra september 2018 roet ned situasjonen langs frontlinjen mot regjeringskontrollerte områder i en periode. Grenseområdene mellom Idlib og regjeringskontrollerte områder var likevel urolige gjennom vinteren 2018/2019 med stadige trefninger i buffersonen og flyangrep fra regimet mot sivile områder i Idlib (Crisis Group 2019b, s. 4-5; UNHRC 2019, s. 7).

I begynnelsen av mai 2019 innledet regimet et storstilt angrep mot sørlige deler av Idlib og nordlige deler av Hama. Voldsomme kamper inkludert artilleribeskytning og luftbombing fra syriske og russiske fly vedvarte gjennom sommeren, men førte ikke til vesentlige endringer i territoriell kontroll før i august, da regimet blant annet erobret byen Khan Shaykhun (Al Nofal 2019). Ved utgangen av juli hadde anslagsvis 450 000 mennesker i de berørte områdene flyktet nordover som følge av kamphandlingene, og minst 450 sivile hadde mistet livet (OCHA 2019a, s. 1-2).

3.5 TANF

Den syriske grensestasjonen Tanf ligger i ørkenen øst i Syria, på hovedveien mellom Damaskus og Baghdad. Dette er like ved der grensene mellom Syria, Irak og Jordan møtes. Amerikanske militære styrker og allierte i anti IS-koalisjonen Global Coalition Against Daesh har kontrollert området siden 2016.

I samarbeid med opposisjonsmilitsen Maghawir al-Thawra håndhever koalisjonen en 55 km bred buffersone rundt selve grensestasjonen. Sporadiske angrep fra myndighetsallierte styrker har blitt slått tilbake med flyangrep og artilleribeskytning fra koalisjonen. For USA var okkupasjonen av Tanf opprinnelig et ledd i kampen mot IS. Etter hvert tok imidlertid regjeringsstyrkene og deres allierte kontroll over resterende deler av ørkenen og de bebodde områdene langs Eufrat lengre nord. Dermed ble Tanf og sonen rundt omsluttet av regjeringsstyrker og mistet sin betydning i kampen mot IS. I dag oppgir amerikanske tjenestemenn at den vedvarende okkupasjonen av området skyldes et ønske om å forhindre en gjenåpning av veien mellom Damaskus og Baghdad, og dermed vanskeliggjøre Irans tilgang til Syria og Libanon via Irak (Lund 2018, s. 51-52).

Selve grenseposten Tanf og områdene rundt ligger i et øde ørkenområde og har ingen ordinær bosetning, men like ved har leiren Rukban blitt etablert. Leirbefolkningen består av internt fordrevne syrere som har blitt nektet innreise til Jordan. Rukban ligger på grensen mellom Syria og Jordan innenfor koalisjonens 55 km brede buffersone, men koalisjonsstyrkene holder seg unna leiren. Leiren domineres av opposisjonelle militser, inkludert Mughawir al-Thawra, og bevæpnede klaner. Ved utgangen av 2018 hadde leiren mellom 30 000 og 50 000 innbyggere (Lund 2018, s. 52).

Det har tidvis vært vanskelig å få humanitære forsyninger inn i leiren og det rapporteres om mangel på blant annet mat og brensel (UNHRC 2019, s. 17). Våren 2019 fikk Russland i stand humanitære korridorer som førte til at deler av leirbefolkningen ble evakuert til regimekontrollerte områder (Hamou & Edwards 2019). Ved utgangen av juli 2019 hadde over 17 000 personer forlatt Rukban (OCHA 2019b, s. 4).

3.6 IS/DAESH

Den såkalte islamske staten (IS), også kalt ISIL eller Daesh (heretter IS), mistet i 2017 nesten hele territoriet de kontrollerte i Irak og Syria, men beholdt kontrollen over et lite område kalt Baghuz ved Albu Kamal øst i Dayr az-Zur provinsen. I april 2019 ble dette siste IS-kontrollerte territoriet tatt av SDF. Kamphandlinger i månedene forut for overtagelsen førte til at flere titalls tusen ble fordrevet fra og internert i provisoriske leire uten tilstrekkelig tilgang til helsetjenester, mat og rent vann. Flybombing fra den amerikansk-ledede koalisjonen til støtte for SDF-styrker på bakken skal dessuten ha ført til en økning i antallet sivile døde i samme periode (vinteren 2018/19) (Lund 2018, s. 60-61; UNHRC 2019, s. 10, 18).

IS har etter dette gjennomført flere væpnede «hit-and-run» angrep og bombeangrep fra et nettverk av undergrunnsceller i SDF-områder i Dayr az-Zur, Raqqa og Manbij (Aleppo provins) (Crisis Group 2019c, s. 16-17; Lund 2018, s. 60-61). IS gjennomførte dessuten koordinerte angrep mot flere drusiske landsbyer i Sweida sør i Syria den 25. juli 2018. IS-medlemmer gikk fra dør til dør og drepte sivile menn, kvinner og barn. Deretter reiste mange av dem inn til Sweida by og gjennomførte selvmordsangrep som drepte minst 200. I etterkant innledet myndighetene en motoffensiv som lyktes med å fordrive restene av IS fra Sweida og hele det sørlige Syria høsten 2018 (UNHRC 2019, s. 9).

Selv om IS har mistet alle territorier de kontrollerte i Syria regnes de fortsatt som en trussel med betydelig erfaring som undergrunnsbevegelse og med kapasitet til å fortsette å gjennomføre angrep. Politisk ustabilitet i både Syria og Irak kan dessuten gi grobunn for en ny oppblomstring av terrororganisasjonen (Lund 2018, s. 61; Heller 2019).

I Dayr az-Zur, hvor mesteparten av befolkningen er organisert i stammer, har SDF inngått forsoningsavtaler med noen av stammene, som innebærer at internerte tidligere IS-medlemmer har fått amnesti og blitt løslatt. Noen stammer skal dessuten ha følt seg truet til på egenhånd å inngå avtaler med IS, som innebærer at IS får operere mer eller mindre fritt i deres stammeområder i bytte mot at stammemedlemmer ikke angripes (Crisis Group 2019c, s. 20).

4. VOLDENS INTENSITET OG SPREDNING

Dette kapittelet presenterer data fra organisasjoner som forsøker å dokumentere og kvantifisere ulike typer voldshendelser og antallet drepte som følge av konfliktrelatert vold i Syria. Antallet voldshendelser og drepte anses som viktige indikatorer på voldens intensitet.

Som nevnt innledningsvis, varierer tallmaterialet som de ulike organisasjonene presenterer en god del. Dette har blant annet sammenheng med at kildene benytter noe forskjellig metodikk og fordi organisasjonene har varierende grad av tilstedeværelse og tilgang til informasjon i ulike deler av Syria (Slemrod 2015). Landinfos gjennomgang av tall fra forskjellige organisasjoner viser likevel at tallene er relativt samstemte i den forstand at de viser de samme geografiske forskjellene og de samme tendensene over tid. Til tross for svakhetene ved dataene, gir dermed den samlede oversikten en god indikasjon på hvordan sikkerhetssituasjonen er i ulike deler av landet og hvordan den har endret seg over tid.

Tallmaterialet som presenteres her viser i hovedsak to ting. For det første viser det en nedadgående trend i voldsnivået for landet sett under ett. Antallet voldshendelser og konfliktrelaterte drap var langt lavere i 2018 enn det var tidligere i konflikten. Den nedadgående trenden fortsatte i 2019. For det andre viser dataene store variasjoner mellom ulike områder. Deler av de regimekontrollerte områdene, inkludert hovedstaden Damaskus, de sørlige provinsene og kystområdene nord for Libanon opplevde relativt få voldshandlinger i første halvår av 2019, og en kraftig nedgang fra året før. Dette kan langt på vei forklares med at regimet gjenerobret områder rundt Damaskus og i sør, og dermed avsluttet den militære kampanjen i denne delen av landet.

For andre deler av landet er situasjonen motsatt. Områder nær de aktive frontlinjene rundt Idlib opplevde mange voldshendelser og pågående krigshandlinger i 2019. Også innad i Idlib, i tyrkisk-okkuperte områder og i SDF-områdene ble det registrert relativt sett flere voldshendelser enn i sentrale regimekontrollerte områder.

4.1 ANTALLET VOLDSHENDELSER I LANDET SOM HELHET

Tilgjengelig statistikk viser et stadig synkende antall voldshendelser per måned for landet sett under ett. Tall fra International NGO Safety Organization (INSO), som jobber med å ivareta sikkerheten for bistandsarbeidere i konfliktområder, viser for eksempel en markant nedgang i voldshendelser i løpet av 2018. For hele 2018 registrerte INSO totalt 31 579 sikkerhetshendelser.⁵ Året startet med om lag 4000 hendelser per måned i januar, februar og mars. Deretter sank tallet gradvis til omtrent 1500 hendelser per måned fra august til desember (INSO u.å.).

Organisasjonen Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) samler data om voldshendelser i Syria og koder hver hendelse med tid og sted, type voldshendelse, involverte parter og antall drepte. Informasjonen samles i en database som er åpent tilgjengelig, søkbar og som oppdateres kontinuerlig. For Syria har ACLED data som går tilbake til 1. januar 2017. ACLEDs data stammer primært fra sekundærkilder som medieoppslag. I tillegg har de siden april 2019 inkorporert data fra Syrian Network for Human Rights, Airwars og en ytterligere ikke navngitt lokal syrisk organisasjon (ACLED u.å.a; ACLED 2019b).

Tall fra ACLED viser en reduksjon i antallet voldshendelser gjennom 2018, men deretter en oppgang igjen sommeren 2019. ACLED klassifiserer voldshendelsene som henholdsvis:

⁵ INSOs sikkerhetshendelser (security incidents), inkluderer både kriminalitetsrelaterte og konfliktrelaterte hendelser. INSO registrerer både store hendelser, som for eksempel bombeeksplosjoner, og mindre alvorlige hendelser, som for eksempel demonstrasjoner (INSO u.å.).

- *battles*
- *violence against civilians*
- *explosions/remote violence*
- *riots*
- *protests*
- *strategic developments.*

Explosions/remote violence, som inkluderer artilleribeskytning og flybombing, er den kategorien som har det klart høyeste antall registrerte enkelthendelser. Antallet varierte fra måned til måned, men holdt seg relativt høyt gjennom 2017 med to topper på 1800 enkelthendelser i januar 2017 og nesten 1900 i januar 2018. Deretter gikk antallet gradvis nedover til 450 i oktober 2018 for deretter å stige igjen til mellom 1250 og 1350 per måned i perioden mai-juli 2019. Nesten alle hendelsene mellom mai og juli 2019 skjedde i provinsene Hama og Idlib, og de kan dermed knyttes til den pågående regimeoffensiven i området (se kapittel 4.3).

Battles (væpnede trefninger) er den typen av voldshendelser med nest flest registrerte enkelthendelser. Her gikk antallet ned fra 900 i januar 2017 til under 200 i august 2018. Deretter har det månedlige antallet fluktuert mellom 100 og 400 (ACLEDD u.å.b).

4.2 ANTALLET KONFLIKTRELERTE DØDSFALL

Om man ser på antallet konfliktrelaterte dødsfall er bildet langt på vei det samme. Tilgjengelig statistikk viser et stadig synkende antall dødsfall per måned for landet sett under ett.

De fleste internasjonale organisasjoner som overvåker situasjonen i Syria har gitt opp å komme med detaljerte anslag over antallet drept. Dette skyldes den uoversiktlige situasjonen og mangel på tilgang til førstehåndsinformasjon. FN sluttet å publisere statistikk over konfliktrelaterte dødsfall i 2014, og begrunnet dette med at det ikke lenger var mulig å komme frem til presise tall. Deres siste anslag fra 2016, delvis basert på egen statistikk fra 2014, lå på 400 000 konfliktrelaterte dødsfall. I dag regner de fleste med at dødstallene i Syria er i størrelsesorden 500 000 eller høyere fra krigens begynnelsen i 2011 og frem til i dag, men dette er svært løse anslag (Slimrod 2015; Specia 2018).

Det finnes imidlertid flere syriske organisasjoner som fremdeles forsøker å holde telling, men tallene som de ulike organisasjonene har kommet frem til er sprikende. Som nevnt tidligere har dette sammenheng med at kildene benytter litt forskjellig metodikk og fordi organisasjonene har varierende grad av tilstedeværelse og tilgang til informasjon i de ulike delene av Syria. Faren for dobbeltføringer på grunn av rapportering om samme hendelse fra flere hold er hele tiden til stede. Det kan også være vanskelig å skille sivile fra stridende eller vite eksakt hvem som står bak de ulike voldshandlingene (Slimrod 2015).

En av organisasjonene som fremdeles forsøker å dokumentere og telle antallet konfliktrelaterte dødsfall er Violations Documentation Center in Syria (VDC). VDC ble startet opp av syriske menneskerettighetsaktivister i 2011, kort tid etter at opprøret brøt ut. VDCs tall presenteres her fordi de regnes som en relativt pålitelig aktør. Deres anslag over drept og sårede er konservative sammenlignet med andre aktører fordi de

kun presenterer data som de har kunnet dokumentere i detalj (Slemrod 2015; VDC u.å.).⁶

En av fordelene med VDCs database er at den inneholder mye informasjon om hver enkelt avdød, både hvor og når dødsfallet fant sted, om vedkommende var sivil eller stridende, hva som var årsaken til dødsfallet og hvem som antas å stå bak. VDCs data er tilgjengelige på nett og søkbare. Dette gjør det mulig å hente ut data for bestemte provinser og bestemte tidsrom. Databasen inneholder per i dag data frem til 31. mai 2019 (VDC u.å.).

VDC har registrert 166 000 drepte fra konfliktens begynnelse i 2011 og frem til og med mai 2019. Dette er altså dødsfall som VDC har kunnet dokumentere med noenlunde sikkerhet. Som nevnt over er det reelle tallet langt høyere. Av 166 000 registrerte drepte var 118 000 definert som sivile og 48 000 som militære. Dødstallene gikk opp fra litt under 5000 i 2011 til 38 000 i 2012, og nådde en topp på over 40 000 i 2013. Deretter har dødstallene sunket år for år med 27 000 drepte i 2014, 18 000 i 2015, 17 500 i 2016, 11 000 i 2017 og 7500 i 2018. For de første fem månedene av 2019 ble det registrert 1030 drepte. Om man kun ser på sivile ofre var toppåret allerede i 2012 med 30 000 drepte. Deretter har tallet sunket år for år (VDC u.å.).

ACLED har registrert 80 000 konfliktrelaterte dødsfall i Syria mellom januar 2017 og februar 2019, hvorav 26 000 er sivile. Antallet drepte ble nesten halvert fra 2017 til 2018, og fortsatte å synke i de første to månedene av 2019 (ACLED 2019a). ACLED har ikke publisert tall for perioden mars-juli 2019.

Tendensen til et stadig synkende antall drepte fra toppårene mellom 2012 og 2014 går igjen også hos andre kilder som har forsøkt å telle antallet konfliktrelaterte dødsfall.⁷

⁶ VDC har knyttet til seg et nettverk av menneskerettighetsaktivister og mediaaktivister som samler inn informasjon om konfliktrelaterte dødsfall. I tillegg innhentes informasjon fra sykehus, begravelsesbyråer, ofrenes familier og enkelte lokale mediainstitusjoner. Innsamlede data sammenlignes og kryssjekkes deretter med tilgjengelig video- og billedmateriale fra konflikthendelser før det føres inn i VDCs database. Ytterligere verifisering og oppdatering skjer kontinuerlig etter hvert som ny informasjon blir tilgjengelig (VDC u.å.).

⁷ Landinfo har, i tillegg til VDC og ACLED, gått gjennom statistikken som presenteres av følgende organisasjoner:

- Uppsala Conflict Data Program (UCDP) ved Uppsala universitet har registrert 347 000 konfliktrelaterte dødsfall i Syria siden konfliktens begynnelse i 2011. Toppårene var 2013 og 2014 med over 70 000 dødsfall per år. Deretter har det vært en gradvis nedgang til under 20 000 dødsfall i 2018. UCDP samler data over konflikthendelser som resulterer i dødsfall gjennom automatiske søk i et stort utvalg nyhetsmedier (UCDP u.å.).
- Syrian Observatory for Human Rights (SOHR) rapporterer om totalt 570 000 drepte siden starten av konflikten, men presenterer ikke statistikk som gjør det mulig å skille ut tallene for enkeltmåneder eller enkeltår. I følge SOHR inkluderer totalen 112 000 sivile hvorav 21 000 barn, 64 000 medlemmer av opposisjonelle og kurdiske militser, 65 000 regjeringssoldater og medlemmer av regimeløse militser og 65 000 medlemmer av «islamist-militser». SOHR oppgir at 88 000 mennesker har blitt drept i regimets fengsler og øvrige interneringssteder. De estimerer at ytterligere 100 000 mennesker har omkommet som de ikke har vært i stand til å dokumentere (SOHR 2019).
- Syrian Network for Human Rights (SNHR) har registrert totalt 223 000 sivile dødsfall frem til mars 2019. De registrerte flest dødsfall i 2012 med over 60 000 sivile drepte. Deretter har det vært en gradvis nedgang til 30 000 i 2014 og under 10 000 i 2018. De aller fleste har blitt drept av syriske regjeringsstyrker (SNHR u.å.).
- Syrian Center for Statistics and Research (SCSR) har registrert totalt 169 000 dødsfall hvorav 166 000 oppgis som sivile. SCSR registrerte flest dødsfall i august 2012 med litt under 5000 drepte på én måned. Deretter viser tallene en gradvis reduksjon. For de fem første månedene av 2019 var det registrert omtrent 300 dødsfall per måned i snitt. Deres metode for datainnsamling er imidlertid ikke godt opplyst, og dataene mangler opplysninger om hvor i Syria hver enkelt ble drept (SCSR u.å.).

4.3 HVILKE OMRÅDER VAR MEST VOLDSUTSATTE I 2018 OG 2019?

Tallene som er presentert så langt gir inntrykk av en forbedret sikkerhetssituasjon gitt at antallet voldshendelser og konfliktrelaterte dødsfall har sunket betraktelig. Dette tilslører imidlertid det faktum at det er store variasjoner mellom ulike deler av landet.

I VDCs database er det mulig å søke på dødsfall i bestemte provinser. Søkene viser store variasjoner mellom provinsene. Flest konfliktrelaterte dødsfall i 2018 ble registrert i provinsen Rif Dimashq, med totalt 2800 døde. Rif Dimashq er provinsen som omslutter Damaskus, men selve byen Damaskus er ikke medregnet da Damaskus by er en egen provins.⁸

De høye dødstallene i Rif Dimashq kan forklares med at regimet våren 2018 innledet offensiven som førte til at de tok tilbake forstedene øst for Damaskus, som ligger i Rif Dimashq. I juni 2018 hadde regimet gjenvunnet kontrollen og kamphandlingene i området opphørte. Dette gjenspeiles i VDCs statistikk. Av de 2800 dødsfallene i Rif Dimashq i 2018 døde nesten alle i løpet av første halvår. Kun 38 dødsfall ble registrert i provinsen andre halvår (VDC u.å.). INSO knytter også det dramatiske fallet i antallet konflikthendelser i løpet av 2018 til at regimet gjenvant kontrollen over hele Damaskus-området og provinsene i sør (INSO u.å.).

Nest høyeste tall i 2018 hadde provinsen Idlib med over 1000 drepte. Dette er også en provins som har opplevd pågående krigshandlinger, inkludert syrisk og russisk bombing fra luften i løpet av 2018. Av 1057 registrerte dødsfall i Idlib i 2018, var hele 466 registrert med «warplane shelling» som dødsårsak. Det opprørskontrollerte området i Idlib inkluderer også deler av provinsene Hama, Aleppo og Latakia. I disse provinsene ble det registrert henholdsvis 430 (Hama), 720 (Aleppo) og 50 (Latakia) konfliktrelaterte dødsfall i løpet av 2018 (VDC u.å.). Vi kan legge til grunn at i hvert fall noen av dødsfallene som ble registrert i disse provinsene, gjaldt personer som oppholdt seg i opprørskontrollerte områder eller som befant seg ved frontlinjene.

Om vi ser på tallene for de første fem månedene av 2019, er det igjen store variasjoner mellom provinsene, men nå er det Idlib som kommer ut på topp mens tallene for Rif Dimashq er langt lavere enn året før. Mellom 1. januar og 31. mai 2019 registrerte VDC kun 14 konfliktrelaterte dødsfall i Rif Dimashq og 13 i Damaskus by. Samtidig var det ingen registrerte konfliktrelaterte dødsfall i Tartous eller Sweida, kun 3 i Quneitra, 3 i Latakia og 18 i Daraa. Da hadde regimet gjenvunnet kontrollen over forstedene rundt Damaskus og de sørlige delene av landet, og kamphandlingene hadde opphørt. Tartous har vært kontrollert av regimet gjennom hele borgerkrigen og har vært forskånet for direkte krigshandlinger de siste årene. Totalt for årene 2015 til og med 2018 er det kun registrert 61 konfliktrelaterte dødsfall i provinsen (VDC u.å.).

I perioden januar-mai 2019 ble det registrert 209 dødsfall i Idlib, 111 i Aleppo og 248 i Hama. Dette må sees i sammenheng med urolighetene langs frontlinjene mot det opprørskontrollerte området i Idlib og tilgrensende områder i Hama. I Dayr az-Zur ble det registrert 140 dødsfall i samme periode (VDC u.å.). I dette området var IS-celler aktive og sto bak flere angrep på regjeringsstyrker (Carter Center 2019b).

Tallene som ACLED presenterer viser en tilsvarende tendens. I Rif Dimashq gikk antallet registrerte voldshendelser ned fra over 500 i februar 2018 til 65 i mai 2018.

⁸ Rif Dimashq omtales ofte som *Damascus suburbs* i engelskspråklige kilder.

Igjen er det avslutningen av regimeoffensiven mot forstedene utenfor Damaskus som forklarer den kraftige nedgangen. Provinsene i sør viser en tilsvarende tendens til kraftig fall i antallet voldshendelser etter at regimet gjenvant kontrollen over disse provinsene våren og sommeren 2018. Daraa hadde 450 registrerte hendelser i juni 2018, mens det fra september 2018 til april 2019 har ligget på mellom 10 og 30 per måned. En tilsvarende tendens med en kraftig reduksjon våren 2018 gjør seg også gjeldende i Quneitra, Damaskus by og Homs (ACLEd u.å.b).

ACLEd produserer også kart over Syria som viser territoriell kontroll. Deres foreløpig siste kart gjengir situasjonen for perioden april til juni 2019.⁹ Kartene er basert på ACLEds innsamlede data over voldshendelser og brutt ned på underdistriktsnivå.¹⁰ I kartene er hvert underdistrikt gitt en fargekode som viser hvilken aktør som har kontroll.¹¹ Enkelte underdistrikter er kodet som omstridte. Dette er områder hvor ingen av de stridende partene har full kontroll (ACLEd 2019c; ACLEd 2019e).¹²

For hver aktør angir fargekodene også om underdistriktet er aktivt (mer enn ti registrerte voldshendelser siste seks måneder) eller inaktivt (færre enn ti registrerte voldshendelser siste seks måneder) (ACLEd 2019c). Dermed gir kartene også en indikasjon på hvilke områder som er mest voldsutsatte.

I ACLEds kart for perioden april-juni 2019 er flesteparten av underdistriktene i de regjeringskontrollerte delene av Syria klassifisert som inaktive, altså med færre enn ti registrerte voldshendelser de siste seks månedene. Dette inkluderer de sørlige provinsene Daraa og Sweida, Damaskus og områdene rundt (Rif Dimashq), mesteparten av Hama og Homs og områdene langs kysten nord for Libanon (ACLEd 2019d; ACLEd 2019e).

Aktive underdistrikter i regjeringskontrollerte deler av landet finner man i ørkenområdene i øst (Homs provins) og langs Eufrat-dalen (Dayr az-Zur provins). I dette området var IS-celler aktive og sto bak flere angrep på regjeringsstyrker (Carter Center 2019b, s. 4; ACLEd 2019d; ACLEd 2019e). I tillegg er underdistriktene langs frontlinjene ved Idlib markert som aktive. Dette skyldes at områdene har blitt bombardert med artillerigranater og raketter fra opprørskontrollerte deler av Idlib som svar på regimets offensiv. Enkelte underdistrikter i Daraa i sør skiftet dessuten status fra inaktive i mars 2019 til aktive i perioden april-juni 2019. Dette forklares med et økende antall bombeangrep og attentater rettet mot medlemmer av regjeringshæren og sikkerhetsstyrkene (ACLEd 2019d; ACLEd 2019e).

For øvrig er store deler av Idlib og de tyrkisk-okkuperte områdene i nord klassifisert som enten omstridte eller aktive. Også store deler av de kurdisk-kontrollerte områdene

⁹ Kartet kan gjenfinnes her <https://www.acleddata.com/2019/07/12/state-of-syria-april-june-2019/>

¹⁰ Syria er administrativt delt inn i fjorten provinser (*muhafaza*, fl. *muhafazat*), seksti distrikter (*mintaqa*, fl. *manatiq*) og over to hundrede underdistrikter (*nahiya* fl. *nawahi*).

¹¹ En bestemt aktør regnes for å ha territoriell kontroll i et bestemt underdistrikt dersom 1) innsamlede data over voldshendelser viser at aktøren har tatt kontroll over mesteparten av de befolkede områdene i underdistriktet, 2) dersom aktøren er dominerende i underdistriktet basert på denne aktørens aktiviteter (registrerte voldshendelser), eller 3) dersom en bestemt aktør har hatt kontroll over underdistriktet over lengre tidsrom og ikke har blitt utfordret militært i området (ACLEd 2019c).

¹² I omstridte underdistrikter er ingen av de tre kriteriene for å klassifisere en underprovins som under en bestemt aktørs kontroll oppfylt (ACLEd 2019c).

i nordøst og de regjeringskontrollerte områdene av Dayr az-Zur provins er klassifisert som aktive områder (ACLED 2019d; ACLED 2019e).

Oppsummert viser tallene store variasjoner og indikerer således betydelige forskjeller i sikkerhetssituasjonen mellom ulike deler av landet. Regjeringskontrollerte områder i og rundt Damaskus, sør-Syria og kystområdene nord for Libanon hadde relativt få konflikthendelser og konflikthendelser relaterte dødsfall, samtidig som områdene i og rundt Idlib var preget av væpnet konflikt og hadde forholdsvis mange dødsfall i samme periode.

5. HVORDAN RAMMES SIVILE?

Dette kapitlet beskriver hvordan krigen har blitt utkjempet, hva slags våpen som har vært dominerende og hvilke krigstaktikker de stridende partene har benyttet. Formålet med beskrivelsen er å forklare hvordan krigshandlingene og volden påvirker sikkerheten til sivilbefolkningen.

5.1 BELEIRINGER, LUFTBOMBING OG ARTILLERIBESKYTNING

Som tidligere nevnt, tok ulike væpnede opprørsgrupper fra og med 2012 kontroll over deler av landsbygda og enkelte forsteder i byene. Mange av disse områdene ble etter hvert gjenstand for harde kamphandlinger. Myndighetenes strategi var dels å beleire opprørskontrollerte områder og deretter igangsette en bombekampanje ved bruk av artilleribeskytning og bombing fra fly og helikopter.

Et stort antall nabolag kontrollert av opposisjonelle væpnede grupper ble beleiret. Beleiringene innebar at tilgang til arbeidsplasser, penger, mat, vann, helsetjenester, elektrisitet og gass ble avskåret helt eller delvis. Flere steder førte beleiringene til matmangel og hungersnød, men det finnes ingen oversikt over hvor mange som har omkommet på grunn av dette. De beleirede områdene ble deretter utsatt for bombing med mål om å tvinge befolkningen til kapitulasjon (Global Rights Compliance & World Peace Foundation 2019, s. 1-4; Siege Watch 2018, 9-12).

Myndighetene sto bak de aller fleste beleiringene, men også opposisjonelle militser har benyttet denne taktikken. IS beleiret for eksempel myndighetskontrollerte deler av byen Dayr az-Zur mellom 2014 og 2017. Også sjiamuslimske, myndighetskontrollerte landsbyer i Idlib ble i lange perioder beleiret av opprørsgrupper. Våren 2018 opphørte de siste beleiringene i forbindelse med at myndighetene fikk kontroll over alle opprørskontrollerte nabolag og landsbyer i Damaskus og sør-Syria. I dag er ingen områder i Syria lenger beleiret (Global Rights Compliance & World Peace Foundation 2019, s. 1-4; Siege Watch 2018, 9-12).

Bombingen har rammet sivile bygninger og infrastruktur og som regel ikke skilt mellom stridende og sivile. Resultatet har vært store ødeleggelser av bygninger og hele bydeler og høye sivile tapstall. Bare i løpet av høsten 2018, før den siste offensiven mot Idlib tok til, ble mange titalls sivile drept i luftangrep mot byer og landsbyer i den opprørskontrollerte Idlib-enklaven. FNs menneskerettighetsråds uavhengige undersøkelseskommisjon for Syria mener at syriske myndigheter ved minst tre tilfeller i løpet av høsten 2018 rettet luftangrep mot sivile områder hvor det ikke fantes spesifikke militære mål, noe som er ensbetydende med krigsforbrytelser (UNHRC 2019, s. 7-8).

Myndighetene har også blitt beskyldt for bevisst å rette angrep mot sykehus og feltklinikker i opprørskontrollerte områder. Organisasjonen Physicians for Human Rights oppgir at de har dokumentert 573 separate bombeangrep mot 350 ulike sykehus og helseklinikker mellom mars 2011 og juni 2019 som har medført nesten 900 drepte helsearbeidere. De oppgir at 90 prosent av disse angrepene kan spores til syriske myndigheter og deres russiske allierte (Physicians for Human Rights 2019).

Også Amnesty International og FNs undersøkelseskommisjon for Syria har dokumentert flyangrep mot helsefasiliteter i opprørskontrollerte deler av Syria. Frekvensen på slike angrep skal ha økt betraktelig fra og med oktober 2015, etter at Russland involverte seg i krigen med luftstøtte til syriske myndigheter. Dette har ført til at klinikker i opprørskontrollerte områder har etablert seg i fordekte kjellere og huler for å unngå å bli mål for bombene. FN har også dokumentert luftangrep på skoler og markeds plasser i tettbygde strøk i opprørskontrollerte områder (AI 2016; UNHRC 2018, s. 16-17; UNHRC 2019, s. 7).

Våren og sommeren 2019 er det i første rekke det sørlige Idlib og nordlige Hama som har opplevd luftbombing og artilleribeskytning som følge av regimets pågående offensiv. Ved utgangen av juli hadde som tidligere nevnt anslagsvis 450 000 mennesker i de berørte områdene flyktet nordover som følge av kamphandlingene, og minst 450 sivile hadde mistet livet (OCHA 2019a, s. 1-2).

5.2 TERRORANGREP OG BOMBEATTENTATER

Bombeattentater og andre former for terrorangrep har forekommet hyppig i løpet av konflikten, men antallet har de siste årene gått ned. Rapporten Global Terrorism Index, som analyserer trender i terrorangrep rundt om i verden, registrerte totalt 2110 dødsfall som følge av terrorangrep i Syria i 2016, og 1096 i 2017, som er en reduksjon på nesten 50 prosent. Tallene skiller ikke mellom militært personell og sivile ofre (IEP 2018, s. 12, 22).

Syria var i 2017 på femteplass i verden over land med flest dødsfall som følge av terrorangrep etter Afghanistan, Irak, Nigeria og Somalia. Tall for 2018 er så langt ikke publisert. Global Terrorism Index definerer terrorisme som «[...] the threatened or actual use for illegal force and violence by a non-state actor to attain a political, economic, religious, or social goal through fear, coercion, or intimidation». Vold utført av en statlig aktør faller utenfor definisjonen. Angrep utført av syriske myndigheter er dermed ikke med i oversikten. IS sto bak 63 prosent av de registrerte dødsfallene i Syria som følge av terrorangrep i Syria i 2017. Tre fjerdedeler av alle angrep skjedde dette året i følgende fire provinser; Aleppo, Damaskus, Dayr az-Zur og Homs (IEP 2018, s. 6, 12, 22).

I 2018 og første halvdel av 2019 hadde bildet antagelig endret seg noe gitt regimets gjenvunnede kontroll over tidligere opprørsområder blant annet rundt Damaskus og i sør. Som nevnt tidligere, sank antallet konfliktrelaterte dødsfall dramatisk i disse områdene etter at regimet gjenvant kontrollen. Likefult har det blitt utført ulike former for angrep i området også i ettertid. For eksempel opplyser organisasjonen Carter Center at det ble utført seks bombeattentater og angrep med eksplosiver mellom 15. og 21. juli 2019 sør for Damaskus og i de sørlige provinsene. Angrepene rettet seg mot medlemmer av regimets væpnede styrker. Det er ikke opplyst om det også var sivile ofre. Totalt har Carter Center registrert over 30 bombeangrep i de tre sørligste

provinsene Daraa, Quneitra og Sweida fra august 2018 til juli 2019 (Carter Center 2019a, s. 3-4).¹³

I ørkenen øst i Homs-provinsen og langs Eufrat i provinsene Dair az-Zur og Raqqa har IS-celler vært aktive. Totalt har IS utført over ett hundrede angrep i disse områdene det første halvåret av 2019. Angrepene økte i antall frem til april 2019 og har deretter avtatt i intensitet. Også i SDF-kontrollerte områder i nordøst har IS stått bak angrep mot SDF-personell, med 36 angrep bare i juli måned. Byen Hassaka har vært spesielt hardt rammet med over 40 bombeangrep siste tolv måneder, hvorav de fleste skjedde i sørlige bydeler (Carter Center 2019a, s. 4-6).

I tyrkiske-okkuperte områder nord i Syria har konflikten mellom de mange tyrkisk-allierte væpnede opprørsgruppene ført til stadige sammenstøt i form av væpnede trefninger og bombeangrep, inkludert bruk av bilbomber. Angrepene har særlig funnet sted i de tettbefolkede områdene rundt byene Afrin og Azaz. I disse områdene skal flere titalls sivile ha blitt drept eller såret i slike angrep høsten 2018 (UNHRC 2019, s. 8).

5.3 ARRESTASJONER, FRIHETSBERØVELSER OG BORTFØRINGER

Regimets sikkerhetsstyrker, politiet, hæren, regimelojale militser og de forskjellige grenene av etterretningstjenesten gjennomførte storstilte arrestasjonskampanjer under de første årene av borgerkrigen. Allerede i 2012 ble det anslått at flere titusen hadde blitt arrestert på grunn av antatt tilknytning til, eller støtte til opposisjonsbevegelsene. De arresterte ble utsatt for systematisk tortur i etterretningstjenestens mange interneringssteder. Arrestanter ble holdt i dager eller måneder, ofte uten å bli fremstilt for en dommer og uten å bli gjort kjent med eventuelle tiltaler. I de fleste tilfeller ble ikke familiene informert om hvor de arresterte befant seg. Arrestanter ble holdt i overfylte celler og uten tilstrekkelig mat (EIP 2019, s. 10-11; HRW 2012, s. 12-14).

Mange antas å ha omkommet i arrest som følge av tortur, matmangel eller mangel på tilstrekkelig legehjelp. I januar 2014 ble over femti tusen fotografier av døde mennesker smuglet ut av Syria av en person med kodenavnet «Caesar», som oppga å være kriminalteknisk fotograf for militærpolitiet. Fotografiene viste blant annet mellom seks og syv tusen individer som angivelig skal ha omkommet i myndighetenes varetekt. Noen av de omkomne har senere blitt verifisert som personer som ble pågrepet av regimets sikkerhetsstyrker og plassert i arrest (EIP 2019, s. HRW 2015, s. 1-7). Høsten 2018 ble informasjon om flere titusen personer som hadde omkommet i arrest videreformidlet til sivilregistre, hvorpå sivilregistre registrerte disse personene som avdøde og deretter informerte familiene (EIP 2019, s. 14-15, 23; UNHRC 2019, s. 15).

Myndighetenes praksis med å arrestere antatte medlemmer og sympatisører av opposisjonsgrupper har vedvart frem til i dag, blant annet i områder som myndighetene har tatt tilbake fra opprørsgrupper. I disse områdene er det inngått såkalte «forsoningsavtaler» hvor tidligere medlemmer av opprørsgrupper enten kunne evakuere til Idlib, eller legalisere sin status og dermed bli fjernet fra lister over ettersøkte. Likefult har blant annet aktivister, personer som nylig har returnert fra

¹³ Carter Center har et eget team som siden 2012 har samlet data over konflikthendelser i Syria. Organisasjonen publiserer ukentlig oppdateringer om sikkerhetshendelser i landet.

opprørskontrollerte områder og desertører blitt arrestert av myndighetene (EIP 2019, s. 14-15, 23; UNHRC 2019, s. 15).¹⁴

Frihetsberøving og bortføringer blir også utført av en lang rekke væpnede opprørsgrupper og kriminelle nettverk. I Idlib har politistyrker som arbeider under Hay'at Tahrir al-Shams «Salvation Government» pågrepet en rekke sivile som kritiserer organisasjonen eller bryter med deres strenge tolkning av islamsk lov (sharia). Pågrepne blir rutinemessig utsatt for tortur og mishandling i arrest. Domstoler organisert under Salvation Government opererer ikke i henhold til internasjonale rettsstandarder. I både Idlib og tyrkisk-okkuperte Afrin er det dessuten mange eksempler på at sivile blir bortført av væpnede grupper som deretter krever løsepenger fra ofrenes familier (UNHRC 2019, s. 11-15).

5.4 MINER OG UDETONERTE EKSPLOSIVER

Landminer, veibomber (eller IEDer/Improvised Explosive Device) og udetonerte eksplosiver har fått stor utbredelse i Syria. Ifølge FNs byrå for koordinering av minerydding (UNMAS) er følgende grupper særlig utsatt for å bli forulykket: barn som plukker opp farlige gjenstander fra bakken, jordbruksarbeidere som pløyer opp jorden og internt fordrevne og som ikke kjenner til lokale farer. I provinsene Aleppo, Daraa, Rif Dimashq (rurale Damaskus), Idlib, Raqqa og Dayr az-Zur har landminer, eksplosiver og IEDer forårsaket skadde og drepte. I henhold til estimerer fra FN lever ti millioner syrere i lokalsamfunn hvor det er rapportert at enten landminer, udetonerte eksplosiver eller IEDer forekommer. Bare i Raqqa by ble flere hundrede personer drept av eksplosiver etter at de returnerte til byen i 2018 (UNMAS 2019).

UNs barnefond, UNICEF, har uttalt at barn var i like stor fare i Syria i 2018 som tidligere i konflikten. I løpet av 2018 ble 1106 barn registrert drept som følge av den væpnede konflikten. Dette er det høyeste antallet konfliktrelaterte barnedødsfall på ett år siden konflikten startet. Den desidert største årsaken til konfliktrelaterte dødsfall blant barn var miner, IEDer og udetonerte eksplosiver som skal ha tatt livet av til sammen 434 barn i 2018 (UNICEF 2019).

5.5 HUMANITÆRE FORHOLD

Den væpnede konflikten har ført til store og komplekse humanitære utfordringer. FN anslår at 11,7 millioner mennesker, over halvparten av Syrias totale befolkning, har behov for én eller flere former for humanitærhjelp. Dette er en liten nedgang fra toppåret 2017 da 13,5 millioner mennesker ble anslått å tilhøre denne kategorien. Disse får ikke dekket primærbehov som helse, husly, mat, utdanning eller vann og sanitær. I 2015 ble det anslått at 83 prosent av befolkningen levde under fattigdomsgrensen, og dette skal ha forverret seg ytterligere de siste årene. En tredjedel av befolkningen anslås å leve med en ustabil mattilgang (food insecure), og i enkelte områder finnes det lokalsamfunn som opplever akutt underernæring. Nærmere halvparten av landets helsefasiliteter er enten helt eller delvis ødelagt. En av tre skoler er skadet eller ødelagt (OCHA 2019c, s. 5-12).

¹⁴ Se også Landinfos temanotat med arbeidstittelen *Syria: Myndighetsutøvelse i gjenerobrede områder*, som vil bli publisert om kort tid.

5.6 FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Konflikten har også utløst en omfattende flyktningekatastrofe. Mens om lag 5,6 millioner har flyktet til nabolandene, de fleste av dem mellom 2013 og 2016, forblir 6,2 millioner mennesker internt fordrevne innad i landet. Bare i løpet av 2018 ble 1,6 millioner mennesker fordrevet, de fleste i første halvår på grunn av de tiltagende voldsutbruddene i Idlib og nordlige deler av Hama samt Øst-Ghuta utenfor Damaskus. Langt færre flyktet i andre halvår av 2018, til tross for kamphandlinger i sørlige provinser. 1,4 millioner internfordrevne valgte på egenhånd å returnere til sitt hjemsted i løpet av 2018 (OCHA 2019c, s. 5, 14; UNHCR u.å.).

De intense kamphandlingene i sørlige Idlib og nordlige Hama siden april 2019 har utløst nye store folkeforflytninger. FN anslår at 450 000 mennesker ble fordrevet fra området mellom mai og utgangen av juli 2019 som følge av stridighetene. De fleste har beveget seg nordover i Idlib og til tyrkisk-okkuperte områder (OCHA 2019a, 1-2).

6. OPPSUMMERENDE OM SIKKERHETSSITUASJONEN

6.1 PÅGÅENDE KRIGSHANDLINGER I IDLIB

Sørlige deler av Idlib-provinsen og nordlige deler av Hama var det området i Syria som var hardest rammet av voldshandlinger sommeren 2019. Regimeoffensiven mot opprørsgruppene i dette området besto blant annet av en vedvarende bombekampanje fra luften som også rammet sivilbefolkningen og sivil infrastruktur. Noen av de mest dødelige bombeangrepene inntraff 16. juli da et marked i Maar Shurin i Idlib ble bombet og tolv mennesker mistet livet, og den 22. juli da et marked i Maarat an-Numan i Idlib ble bombet og 39 mennesker, inkludert åtte kvinner og fem barn mistet livet. Totalt skal 59 sivile ha mistet livet den dagen og over ett hundrede ha blitt skadet. FNs menneskerettighetsråd har registrert minst 450 dødsfall totalt som følge av offensiven som startet i mai (OCHA 2019a, s. 2).

VDC har dokumentert totalt 1032 konfliktrelaterte dødsfall i Syria de første fem månedene av 2019. Av disse ble nær halvparten drept i provinsene Idlib (209, hvorav 189 sivile) og Hama (248, hvorav 169 sivile). De aller fleste er drept av syriske regjeringsstyrker og registrert med «shelling», «explosion» eller «shooting» som dødsårsak (VDC u.å.).

Den regimekontrollerte side av frontlinjen i Idlib og Hama ble også rammet fordi opposisjonelle militser skjøt raketter og artillerigranater over frontlinjen. Flere titalls angrep skal ha forekommet bare i løpet av siste uken i juli 2019 (ACLEDA 2019e; Carter Center 2019b, 3).

6.2 INTERNE VOLDELIGE KONFLIKTER I DEN TYRKISK-OKKUPERT SONEN

Lokale væpnede militser alliert med Tyrkia kjemper seg imellom for kontroll og en serie bombeattentater har rammet området det siste året. I snitt har ti ulike IED-angrep forekommet per måned de første seks månene av 2019. Utenomrettslige arrestasjoner, kidnappinger for løsepenger, plyndring og konfiskering av eiendom er også utbredt. Fravær av et enhetlig juridisk system gjør det vanskelig for sivilbefolkningen å adressere konflikter som oppstår. I Afrins jordbruksområder er det en høy

konsentrasjon av miner og udetonerte eksplosiver (Carter Center 2019b, s. 3; UNHRC 2019, s. 4, 8).

6.3 ANGREP I SDF-KONTROLLERTE OMRÅDER I NORDØST

Etter at IS mistet sitt siste territorium i februar 2019, har de skiftet strategi og blitt mer aktive som en undergrunnsbevegelse. Antall angrep på SDF-personell som IS står bak økte i omfang i første halvdel av 2019 (Crisis Group 2019c, s. 16). IED-angrep rettet mot SDF-personell skjedde mellom 10 og 25 ganger per måned mellom januar og juni 2019, og økte til over 40 angrep i løpet av juli (Carter Center 2019b, s. 5). IS gjennomførte to relativt store angrep i Manbij i januar 2019, henholdsvis en bombeeksplosjon og et angrep med skytevåpen, som drepte flere titalls personer inkludert SDF-soldater og fire amerikanske tjenestemenn (Crisis Group 2019c, s. 16-20).

De SDF-kontrollerte områdene består av Hassaka og deler av provinsene Dayr az-Zur, Raqqa og Aleppo. I Hassaka registrerte VDC 78 konfliktrelaterte dødsfall de første fem månedene av 2019 hvorav 16 var sivile. I de øvrige provinsene ble det registrert 140 i Dayr az-Zur (96 sivile), 43 i Raqqa (34 sivile) og 111 i Aleppo (95 sivile), men for disse tre provinsene er det ikke mulig å fastslå om dødsfallene skjedde i SDF-kontrollerte områder eller ikke (VDC u.å.). ACLEDs konfliktkart for perioden april til juni 2019 viser at omtrent halvparten av de administrative underdistriktene innenfor det SDF-kontrollerte området var «aktive», det vil si med mer enn ti registrerte sikkerhetshendelser per underdistrikt siste seks måneder. Dette gjaldt de nordøstlige delene av Dayr az-Zur provinsen og sørvestlige deler av Hassaka, samt underdistriktet Raqqa, som inkluderer Raqqa by (ACLED 2019e).

6.4 NEDGANG I VOLDSHENDELSER I DE REGJERINGSKONTROLLERTE OMRÅDENE

Store deler av de regjeringskontrollerte områdene opplevde relativt få voldshendelser i første halvdel av 2019. I Damaskus by og Rif Dimashq (omlandet rundt Damaskus) registrerte VDC henholdsvis 13 (hvorav 11 sivile) og 14 (hvorav 10 sivile) konfliktrelaterte dødsfall de første fem månedene av 2019. Dette er som nevnt tidligere en kraftig tilbakegang fra året før (VDC u.å.). Det forekommer imidlertid fremdeles voldshendelser i Damaskus. For eksempel ble eksplosiver festet til en bil som deretter eksploderte i bydelen Qadam sør i Damaskus den 22. juli 2019. En lokal leder for en regimelojal milits og hans sjåfør skal ha blitt drept. IS har tatt på seg ansvaret, men det er fortsatt usikkert hvem som faktisk står bak. Dette er det åttende IED-angrepet i hovedstaden så langt i 2019. Denne typen aktivitet har økt i omfang siden april 2019 (Carter Center 2019b, s. 4; ISW 2019).

Også andre regjeringskontrollerte provinser hadde lave tapstall i første halvdel av 2019: 0 i Tartous, 3 i Latakia, 0 i Sweida og 3 i Quneitra (VDC u.å.). ACLEDs konfliktkart for perioden april til juni 2019 viser likeledes at nesten alle underdistrikter i de nevnte regjeringskontrollerte provinsene var inaktive, med færre enn ti konflikthendelser per måned (ACLED 2019e).

Tre adskilte områder innenfor det regjeringskontrollerte området hadde aktive underdistrikter i ACLEDs konfliktkart. Dette var for det første underdistriktene nær frontlinjene i Idlib. Dette skyldes at opprørsgrupper fra Idlib bombarderte området med raketter og artillerigranater som svar på myndighetenes offensiv der. For det andre var flere underdistrikter i ørkenområdene øst i Homs og tilgrensende områder sør i Dayr

az-Zur aktive (ACLED 2019e). I dette området var IS-celler aktive og sto bak flere angrep på regjeringsstyrker (Carter Center 2019b, s. 4). VDC registrerte 91 konfliktrelaterte dødsfall i Homs i de første fem månedene av 2019, hvorav 65 var sivile, og 140 i Dayr az-Zur, hvorav 96 var sivile (VDC u.å.). Det er imidlertid ikke mulig å si med sikkerhet hvor i provinsene disse dødsfallene inntraff.

For det tredje var flere underdistrikter i Daraa og en i Sweida aktive i ACLEDs kart for perioden april-juni 2019. Dette er en endring fra første kvartal i 2019 da disse områdene var inaktiv». Den endrede statusen skyldes IED-angrep og attentater mot medlemmer av regjeringshæren og regimelojale militser (ACLED 2019e; Carter Center 2019b, s. 3-4). Totalt 38 attentater eller attentatforsøk skal ha funnet sted i Sør-Syria i løpet av juli 2019, en økning fra tidligere måneder (Haid 2019). VDC registrerte 18 konfliktrelaterte dødsfall i Daraa i første halvdel av 2019 og ingen i Sweida (VDC u.å.).

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- ACLED (dvs. Armed Conflict Location & Event Data Project) (u.å.a). *Methodology overview*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/resources/general-guides/> [lastet ned 15. august 2019]
- ACLED (u.å.b). *Dashboard*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/dashboard/> [lastet ned 15. august 2019]
- ACLED (2019a, 22. mars). *Press release: Even as overall violence drops, civilians face record threats in Syria*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/2019/03/22/press-release-even-as-overall-violence-drops-civilians-face-record-threats-in-syria/> [lastet ned 15. august 2019]
- ACLED (2019b, 5. april). *Press release: ACLED integrates new partner data on the war in Syria*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/2019/04/05/press-release-acled-integrates-new-partner-data-on-the-war-in-syria/> [lastet ned 22. august 2019]
- ACLED (2019c, mars) *Mapping Territorial Control, Contestation, and Activity in Syria*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/resources/methodology/> [lastet ned 22. august 2019]
- ACLED 2019d, 8. april). *State of Syria March 2019*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/2019/04/08/state-of-syria-march-2019/> [lastet ned 22. august 2019]
- ACLED 2019e, 12. juli) *The state of Syria April-June 2019*. Wisconsin: ACLED. Tilgjengelig fra <https://www.acleddata.com/2019/07/12/state-of-syria-april-june-2019/> [lastet ned 22. august 2019]
- Adleh, F. & Favier, A. (2017, juni). "Local reconciliation agreements" in Syria: A non-starter for peacebuilding. Firenze: European University Institute. Tilgjengelig fra http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/46864/RSCAS_MED_RR_2017_01.pdf?sequence=1 [lastet ned 20. august 2019]
- AI, dvs. Amnesty International (2016, 3. mars). *Syrian and Russian forces targeting hospitals as a strategy of war*. London: AI. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/03/syrian-and-russian-forces-targeting-hospitals-as-a-strategy-of-war/> [lastet ned 30. juli 2019]
- Azady, M. (2010). *Syria: Ethnic composition in 2010. Atlas of the Islamic world and vicinity*. New York: Colombia University. Tilgjengelig fra http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Syria_Ethnic_Detailed_lg.png [lastet ned 16. august 2019]
- Azady, M. (2012). *Syria: Population density and demography, in 2012. Atlas of the Islamic world and vicinity*. New York: Colombia University. Tilgjengelig fra http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Syria_Population_Demog_lg.png [lastet ned 16. august 2019]
- Batrawi, S. & Grinstead, N. (2019, mars). *Six scenarios for pro-regime militias in 'post-war' Syria*. Haag: Clingendael - Netherlands Institute for International Relations. Tilgjengelig fra https://www.clingendael.org/sites/default/files/2019-04/CRU_PB_Militias_25March19_final.pdf [lastet ned 9. april 2019]
- Beals, E. (2017, 9. desember). Syria's cruel 'reconciliations'. *The Daily Beast*. Tilgjengelig fra <https://www.thedailybeast.com/syrias-cruel-reconciliations> [lastet ned 20. august 2019]
- Carter Center 2019a, juli). *Weekly conflict summary. 15 – 21 July 2019*. Atlanta: Carter Center. Tilgjengelig fra https://www.cartercenter.org/resources/pdfs/peace/conflict_resolution/syria-conflict/0_weekly_conflict_summary_15to21july2019.pdf [lastet ned 31. juli 2019]

- Carter Center 2019b, juli) *Weekly conflict summary. 22 – 28 July 2019*. Atlanta: Carter Center. Tilgjengelig fra https://www.cartercenter.org/resources/pdfs/peace/conflict_resolution/syria-conflict/0_Weekly_Conflict_Summary_22to28July2019_FINAL.pdf [lastet ned 8. august 2019]
- Crisis Group (2019a, 25. februar). *Lessons from the Syrian state's Return to the South*. Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/196-lessons-from-syria_0.pdf [lastet ned 22. august 2019]
- Crisis Group (2019b, 14. mars). *The Best Bad Options for Syria's Idlib*. Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/197-the-best-of-bad-options%20.pdf> [lastet ned 22. april 2019]
- Crisis Group (2019c, 31. juli) *Squaring the Circles in Syria's North East*. Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/204-squaring-the-circles.pdf> [lastet ned 31. juli 2019]
- EIP, dvs. European Institute of Peace (2019, juli). *Refugee return in Syria: Dangers, security risks and information scarcity*. Brussel: EIP. Tilgjengelig fra <http://eip.org/en/news-events/refugee-return-syria-dangers-security-risks-and-information-scarcity> [lastet ned 19. august 2019]
- Global Rights Compliance & World Peace Foundation (2019, juni). *Accountability for Starvation Crimes: Syria*. Den Haag: Global Rights Compliance. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Accountability%20for%20Starvation-Syria.pdf> [lastet ned 30. juli 2019]
- Haid, H. (2019, 5. august) Syria war: Who is behind the anti-regime attacks in Daraa?. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <https://www.middleeasteye.net/opinion/who-behind-anti-regime-attacks-daraa> [lastet ned 8. august 2019]
- Hamou, A. & Edwards, M. (2019, 10. april). Hundreds of Rukban camp residents leaving US-administered desert zone board Syrian government buses. *Syria Direct*. Tilgjengelig fra <https://syriadirect.org/news/hundreds-of-rukban-camp-residents-leaving-us-administered-desert-zone-board-syrian-government-buses/> [lastet ned 22. august 2019]
- Heller, S. (2019, 29 mai). A glimpse into the Islamic State's external operations, post-caliphate. *War on the Rocks*. Tilgjengelig fra <https://warontherocks.com/2019/05/a-glimpse-into-the-islamic-states-external-operations-post-caliphate/> [lastet ned 22. august 2019]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2012, juli). *Torture archipelago. Arbitrary arrests, torture, and enforced disappearances in Syria's underground prisons since March 2011*. New York: HRW. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/syria0712webwcover_0.pdf [lastet ned 1. august 2019]
- HRW (2015, desember). *If the dead could speak. Mass deaths and torture in Syria's detention facilities*. New York: HRW. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/syria1215web_0.pdf [lastet ned 1. august 2019]
- INSO, dvs. International NGO Safety Organization (u.å.). *Syrian Arab Republic. Context Analysis*. Haag: INSO. Tilgjengelig fra https://www.ngosafety.org/country/syrian_arab_republic [lastet ned 22. august 2019]
- IEP, dvs. Institute for Economics & Peace (2018). *Global Terrorism Index 2018. Measuring the impact of terrorism*. Sidney: IEP. Tilgjengelig fra <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2018/12/Global-Terrorism-Index-2018-1.pdf> [lastet ned 31. juli 2019]
- ISW, dvs. Institute for the Study of War (2019, juli). *Syria situation report: July 10 – 23, 2019*. Washington D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/backgrounders/syria-situation-report-0> [lastet ned 22. august 2019]

- Al-Jabassini, A. (2019, 14. mai). From Insurgents to Soldiers: The Fifth Assault Corps in Daraa, Southern Syria. *Middle East Directions*. Firenze: European University Institute. Tilgjengelig fra http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/62964/RR_2019_09_EN.pdf?sequence=1&isAllowed=y [lastet ned 22. august 2019]
- Khaddour, K. (2016, 16 mars). *Strength in Weakness: The Syrian army's accidental resilience*. Carnegie Middle East Center. Tilgjengelig fra https://carnegieendowment.org/files/ACMR_Khaddour.pdf [lastet ned 22. august 2019]
- Khaddour, K. (2018, 5. november) Syria's Troublesome Militias. *Diwan. Syria in Crisis*. Beirut: Carnegie Middle East Center. Tilgjengelig fra <https://carnegie-mec.org/diwan/77635> [Lastet ned 22. august 2019]
- Landinfo 2017a, 14. november). *Syria: Militærtjeneste – innrulling, utsettelse og fritak*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Syria-temanotat-Militærtjeneste-innrulling-utsettelse-og-fritak-14112017.pdf> [lastet ned 22. august 2019]
- Landinfo 2017b, 2. november). *Syria: Regimeløse militser*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Temanotat-Syria-Regimeløse-militser-02112017-AVA.pdf> [lastet ned 5. august 2019]
- Landinfo 2019, 22. februar). *Syria: Sivilregistrering i Idlib*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/02/Syria-temanotat-Sivilregistrering-i-Idlib-12022019.pdf> [lastet ned 22. august 2019]
- Liveumap (u.å). *Syria*. Liveumap. Tilgjengelig fra <https://syria.liveumap.com/> [lastet ned 16. august 2019]
- Lund, A. (2014). *Syrien brinner. Hur revolutionen mot Assad blev ett inbördeskrig*. Stockholm: Silic.
- Lund, A. (2018, desember). *Syria's Civil War. Government Victory or Frozen Conflict?* Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut. Tilgjengelig fra <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4640--SE> [lastet ned 22. august 2019]
- Al-Masri, A. (2017, 11. januar). Analysis: The fifth Corps and the state of the Syrian Army. *Syria Deeply*. Tilgjengelig fra <https://www.newsdeeply.com/syria/articles/2017/01/11/analysis-the-fifth-corps-and-the-state-of-the-syrian-army> [lastet ned 22. august 2019]
- McDowall, A. (2017, 27. juli). Aleppo district shows Assad's delicate dance with Kurds. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-aleppo-kurds/aleppo-district-shows-assads-delicate-dance-with-kurds-idUSKBN1AC1SY> [lastet ned 22. august 2019]
- Migrationsverket (2016, 10. november). *Syriens säkerhetsapparat*. Norköping: Lifos – Center för landinformation och analys inom migrationsverket. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=38443> [lastet ned 13. august 2019]
- Al Nofal, W. (2019, 21. august). Khan Sheikhoun exposes the limitations of the Turkish guarantor role. *Syria Direct*. Tilgjengelig fra <https://syriadirect.org/news/khan-sheikhoun-exposes-the-limitations-of-the-turkish-guarantor-role/> [lastet ned 22. august 2019]
- OCHA, dvs. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2019a, juli). *Syrian Arab Republic. Recent developments in Northwestern Syria. Situation Report no. 8 – as of 26 July 2019*. Damaskus: OCHA. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Latest_Developments_in_north_western_Syria_26July2019_SitRep8.pdf [lastet ned 22. august 2019]
- OCHA (2019b, 25. juli) *Humanitarian update. Syrian Arab Republic. Issue 04. 25 July 2019*. Damaskus: OCHA. Tilgjengelig fra

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/AMENDED%20%20HUMANITARIAN%20UPDATE%20NO.%204%20_DS%20%281%29.pdf [lastet ned 22. august]

- OCHA (2019c, mars). *2019 Humanitarian Needs Overview. Syrian Arab Republic*. Damaskus: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/document/s/files/2019_syr_hno_full_1.pdf [lastet ned 2. august 2019]
- Physicians for Human Rights (2019). *Physicians for Human Rights' findings of attacks on health care in Syria*. New York: Physicians for Human Rights. Tilgjengelig fra <http://syriamap.phr.org/#/en/findings> [lastet ned 30. juli 2019]
- SCSR, dvs. Syrian Center for Statistics and Research (u.å.). *Syria – Since march 2011*. [s.l.]: SCSR. Tilgjengelig fra <https://csr-sy.org/?id=607&sons=redirect&l=1&> [lastet ned 15. august 2019]
- Seale, P. (1989). *Asad. The struggle for the Middle East*. Berkeley: University of California Press.
- Siege Watch (2018, mai). *Final Report. Out of Sight, Out of Mind: The Aftermath of Syria's Sieges*. Utrecht: Siege Watch. Tilgjengelig fra <https://siegewatch.org/wp-content/uploads/2015/10/pax-siege-watch-final-report-spread.pdf> [lastet ned 30. juli 2019]
- Slemrod, A. (2015, 27. oktober) Counting under fire: the untold story of Syria's casualty data. *The New Humanitarian*. Tilgjengelig fra <http://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2015/10/27/counting-under-fire-untold-story-syria-s-casualty-data> [lastet ned 22. august 2019]
- SOHR, dvs. Syrian Observatory for Human Rights (2019, 15. Mars). *More than 570 thousand people were killed on the Syrian territory within 8 years of revolution demanding freedom, democracy, justice, and equality*. London: SOHR. Tilgjengelig fra <http://www.syria4hr.com/en/?p=120851> [lastet ned 15. august 2019]
- SNHR, dvs. Syrian Network for Human Rights (u.å.) *Toll of civilian victims killed in Syria from March 2011 to January 2019*. [s.l.]: SNHR. Tilgjengelig fra <http://sn4hr.org/syria-map-snh/> [lastet ned 15. august 2019]
- Specia, M. (2018, 13. april). How Syria's death toll is lost in the fog of war. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2018/04/13/world/middleeast/syria-death-toll.html> [lastet ned 14. august 2019]
- The Syrian Observer (2019, 7. august) Aleppo: Tension between Russia and Iran escalates in the markets. *The Syrian Observer*. Tilgjengelig fra <https://syrianobserver.com/EN/features/52188/aleppo-tension-between-russia-and-iran-escalates-in-the-markets.html> [lastet ned 8. august 2019]
- UCDP, dvs. Uppsala Conflict Data Project (u.å.). *Syria*. Uppsala: Uppsala University. Tilgjengelig fra <https://ucdp.uu.se/#country/652> [lastet ned 15. august 2019]
- UNHCR, dvs. United Nations High Commissioner for Refugees (u.å.). *Syria Regional Refugee Response*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria> [lastet ned 2. august 2019]
- UNHRC, dvs. United Nations Human Rights Council (2018, 1. Februar). *Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic*. New York: UNHRC. Tilgjengelig fra https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/A-HRC-37-72_EN.pdf [lastet ned 30. juli 2019]
- UNHRC (2019, 31. januar). *Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic*. New York: UNHRC. Tilgjengelig fra https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/A_HRC_40_70.pdf [lastet ned 22. august 2019]

- UNICEF (2019, mars). *2018 deadliest year yet for children in Syria as war enters 9th year*. UNICEF. Tilgjengelig fra <https://www.unicef.org/press-releases/2018-deadliest-year-yet-children-syria-war-enters-9th-year> [lastet ned 2. august 2019]
- UNMAS, dvs. United Nation Mine Action Service (2019, mars). *Syria. Explosive Hazard Contamination*. New York: UNMAS. Tilgjengelig fra <https://unmas.org/en/programmes/syria> [lastet ned 2. august 2019]
- VDC, dvs. Violations Documentation Centre in Syria) (u.å.). *Our methodology*. [s.l.]: VDC. Tilgjengelig fra <http://vdc-sy.net/our-methodology/> [lastet ned 22. august 2019]
- Wieland C. (2012). *Syria. A decade of lost chances. Repression and revolution from Damascus spring to Arab spring*. Seattle: Cune.